

Udskriftsdato: 14. december 2025

CIR1H nr 10010 af 08/12/2021 (Historisk)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Formueforbrydelser - de almindelige berigelsesforbrydelser

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 8844

Senere ændringer til forskriften

CIR1H nr 9114 af 01/01/2022

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Formueforbrydelser - de almindelige berigelsesforbrydelser

1. Overblik og tjekliste

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. It-relateret økonomisk kriminalitet

Det Landsdækkende Center for It-relateret økonomisk Kriminalitet (LCIK) centraliserer anmeldelse, visitation og indledende efterforskning af sager vedrørende it-relateret økonomisk kriminalitet på tværs af politikredsene. Centerets sagsområde dækker indtil videre følgende syv kategorier:

1. Samhandel,
2. bedrageri mod finansielle institutioner og kreditgivere,
3. kontaktbedrageri mod borgere,
4. kontaktbedrageri mod virksomheder/foreninger,
5. misbrug af betalingskort,
6. misbrug af adgang til netbank/betalingstjenester,
7. ransomware.

LCIK er forankret i Københavns Politi, og Statsadvokaten i København (SAK) varetager tilsynsopgaver i relation til den strafferetlige behandling af sager i centret, ligesom klager over centerets afgørelser kan indgives til SAK.

Læs mere om LCIK's visitation, efterforskningsværnet og efterforskning af sager om it-kriminalitet i Rigspolitiets kundgørelse B nr. 31 og i Videnspakken om it-kriminalitet.

3. Forberedelse

4. Jura

4.1. Straffelovens § 276 a – indbrudstyveri

Straffelovens § 276 a indeholder en selvstændig bestemmelse om straf for indbrudstyveri. Bestemmelsen omhandler den, som uberettiget skaffer sig adgang til fremmed hus og uden besidderens samtykke borttager en fremmed rørlig ting for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved dens tilegnelse.

Bestemmelsen er indsat i straffeloven ved lov nr. 1680 af 26. december 2017. Det fremgår af forarbejderne til loven (de almindelige bemærkninger, pkt. 1), at formålet med bestemmelsen er at markere, at denne form for tyveri adskiller sig fra andre tyveriformer omfattet af straffelovens § 276. Der er imidlertid ikke ved lovændringen tilsigtet en indholdsmæssig ændring af det strafbare område for indbrudstyveri, der fortsat skal fastlægges i overensstemmelse med anvendelsesområdet for straffelovens § 276. De enkelte elementer i § 276 a er nærmere beskrevet nedenfor.

Uberettiget adgang:

Udtrykket 'uberettiget skaffer sig adgang' skal ifølge forarbejderne til bestemmelsen (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1) forstås i overensstemmelse med det tilsvarende udtryk i straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1. Det indebærer bl.a., at der skal anlægges en helhedsvurdering af, hvorvidt den pågældende adgang må karakteriseres som værende berettiget. Ved denne vurdering kan der lægges vægt på den pågældende lokalitets karakter, den pågældendes adfærd og den sædvanlige færdsel på stedet. Det skal endvidere indgå i vurderingen, om den pågældende har udvist en vis aktivitet med henblik på at skaffe sig uberettiget adgang. Kravene hertil afhænger bl.a. af den pågældende lokalitets karakter.

Hvis der er tale om adgang til en lejlighed eller en villa, vil det som udgangspunkt være uberettiget at skaffe sig adgang uden ærinde til beboerne, også selvom døren til lejligheden/villaen er ulåst. Det samme gælder, hvor den pågældende skaffer sig adgang under urigtig foregivelse af et retmæssigt ærinde. Bestemmelsen omfatter dermed såkaldte trick-tyverier, og det kan således efter omstændighederne være strafbart efter § 276 a at ringe på en dørtelefon og bede om at få åbnet døren under påskud af et falsk ærinde, jf. herved nærmere i forarbejderne.

Fremmed hus:

Udtrykket 'fremmed hus' skal ifølge forarbejderne til bestemmelsen (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1) forstås som bl.a. beboelse, offentlige og private kontorer, forretninger, fabrikker mv. Med beboelse forstås i denne sammenhæng bl.a. huse, lejligheder, enkeltværelser til beboelse og sommerhuse. Med fremmed hus forstås endvidere bygninger som garager, udhuse og lofts- og kælderrum mv., når der i øvrigt er tale om at skaffe sig uberettiget adgang.

Bestemmelsen omfatter derimod ikke tyveri i forbindelse med, at en person skaffer sig uberettiget adgang til en privat have, baggård eller lignende uden samtidig at skaffe sig adgang til et fremmed hus. Sådanne tilfælde vil derimod efter omstændighederne kunne være omfattet af straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, og § 276.

Borttager en fremmed rørlig ting for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding:

Udtrykket 'og uden besidderens samtykke borttager en fremmed rørlig ting for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved dens tilegnelse' skal ifølge forarbejderne til bestemmelsen (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1) forstås i overensstemmelse med de tilsvarende udtryk i straffelovens § 276.

Det indebærer bl.a., at den strafbare handling skal rette sig mod en ting, dvs. en fysisk genstand, eller et dyr. Det indebærer endvidere, at tingen helt eller delvist skal tilhøre en anden end gerningspersonen, eller evt. delvist tilhøre gerningspersonen i sameje med en anden person, og at tingen skal have en økonomisk værdi forstået som en almindelig bytteværdi eller en omsætningsværdi.

Det indebærer desuden, at det er en betingelse, at tingen ved den strafbare handling foretages i en andens besiddelse, og endelig at tingen borttages, dvs. fjernes af gerningspersonen fra det sted, hvor den befinder sig, og at borttagelsen sker uden besidderens samtykke.

4.2. Straffelovens § 288 – hjemmerøveri

Hjemmerøverier kan opdeles i tre kategorier:

1. Egentligt hjemmerøveri: Røveri, hvor gerningsmanden og forurettede ikke har forudgående personlige relationer, men hvor motivet må antages at være en formodning om værdier i forurettedes hjem, og hvor gerningsmanden er trængt ind i det private hjem, uanset at beboerne var hjemme, jf. forarbejderne til lov nr. 760 af 29. juni 2011 (L 209 af 25. maj 2011, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).
2. Røveri i privat hjem med motiv af hævn eller inddrivelse af påstået gæld eller lignende: Røveri begået med baggrund i stridigheder eller uoverensstemmelser mellem forurettede og gerningsmanden eller personer med tilknytning til gerningsmanden, herunder hvad der kan betegnes som ”hævnmotiv”, og også hvor der er tale om et påstået skyldforhold mellem parterne, herunder narkogæld, jf. bilag 2 til L 209 af 25. maj 2011.
3. Indbrud, som udvikler sig til et røveri: Røveri, der opstår i tilfælde, hvor en beboer kommer til stede under et igangværende indbrud i et privat hjem, jf. bilag 2 til L 209 af 25. maj 2011.

Afgrænsningen mellem de forskellige typer af hjemmerøverier har betydning i forhold til strafudmålingen, hvor straffen for egentlige hjemmerøverier blev skærpet i 2011 ved lov nr. 760 af 29. juni 2011.

Du kan se nærmere om strafudmålingen under pkt. 5.3.

Højesteret har den 17. december 2012 afsagt dom i en sag om røveri begået i privat hjem, hvor der var spørgsmål om, hvorvidt der var tale om et egentligt hjemmerøveri (U2013. 821H).

Sagen vedrørte to tiltalte, der på opfordring og efter planlægning med en tredje gerningsmand, der kendte forurettede, var trængt ind i forurettedes hjem og begik røveri. Den tredje gerningsmand deltog ikke i selve udførelsen af røveriet.

Højesteret fandt, at der ikke var tale om et egentligt hjemmerøveri og idømte begge gerningsmænd 1 år og 6 måneders fængsel, jf. straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1. Højesteret udtalte bl.a.:

»Kerneområdet i den anførte definition af et ”egentligt hjemmerøveri” må antages at være planlagte overfald på tilfældige sagesløse personer i deres eget hjem for at fratage dem værdier. Der er imidlertid ikke i forarbejderne taget stilling til, hvordan forholdet bør bedømmes i et tilfælde som det foreliggende, hvor der ifølge de tiltaltes forklaringer, som er lagt til grund, har været en forudgående personlig relation mellem ofret og en medvirkende gerningsmand, som har anstiftet, at røveriet blev begået hos det pågældende offer, men ikke har deltaget i selve udførelsen af røveriet.

Højesteret finder, at der ikke med tilstrækkelig sikkerhed kan lægges til grund, at det har været hensigten med lovændringen, at et sådant røveri skal anses som et egentligt hjemmerøveri.«

Det er i lyset af Højesterets dom Rigsadvokatens opfattelse, at anklagemyndigheden ikke bør gøre gældende, at der er tale om et egentligt hjemmerøveri omfattet af strafskærpselen, hvis der er en personlig relation mellem én af gerningsmændene og ofret, uanset om den pågældende gerningsmand har deltaget i selve udførelsen af røveriet eller ej.

4.3. Straffelovens § 289 – afgifts- og skattesvig

Straffelovens § 289 anvendes ved overtrædelse af særlig grov karakter af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af § 289 a. Ved begrebet ”tilskudslovgivning” forstås enhver national lovgivning,

hvor der ydes tilskud eller støtte til borgere eller virksomheder, herunder eksempelvis ydelser inden for den sociale lovgivning og udbetalinger i medfør af lovgivningen om arbejdsløshedsforsikring.

Bestemmelsen er en fælles overbygningsbestemmelse for alle grovere overtrædelser af den nævnte lovgivning, men finder kun anvendelse, hvis der i den nævnte lovgivning er henvist til § 289.

Bestemmelsen finder anvendelse, når overtrædelsen er af særlig grov karakter, hvilket efter retspraksis som udgangspunkt vil være tilfældet, når det unddragne beløb udgør 500.000 kr. eller derover, men andre grove omstændigheder kan også bevirke, at bestemmelsen bringes i anvendelse, selvom unddragelsen er under 500.000 kr. Du kan se mere i forarbejderne til lov nr. 431 af 16. maj 2012 (L 109 af 14. marts 2012) og forarbejderne til lov nr. 366 af 24. maj 2005 (L 11 af 23. februar 2005).

Det følger af straffelovens § 289, stk. 3, at der ved udmåling af tillægsgøder i forbindelse med overtrædelse af stk. 1, skal lægges vægt på, om forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed - f.eks. på grund af udførelsesmåden, antallet af forbrydelser eller hvis forbrydelsen er begået i forening. Tillægsgøden skal forhøjes med 20 procent, hvis forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed, jf. forarbejderne (L 109 af 14. marts 2012, de almindelige bemærkninger, pkt. 4.2 og de specielle bemærkninger til § 5).

4.4. Straffelovens § 290 a - Hvidvask

Straffelovens § 290 a indeholder en selvstændig bestemmelse om straf for hvidvask. Bestemmelsen, der trådte i kraft den 1. juli 2018, er indsat i straffeloven ved lov nr. 711 af 8. juni 2018.

Formålet med bestemmelsen er at sætte særligt fokus på de former for hvidvask, hvor der potentielt er større risiko for, at udbytte af kriminalitet typisk via det finansielle system kanaliseres ind i lovlig erhvervsvirksomhed med de deraf følgende negative konsekvenser.

Med bestemmelsen udskilles en del af de handlinger vedrørende håndtering af udbytte fra en strafbar lovovertrædelse, der tidligere var omfattet af straffelovens § 290 om hæleri. Bestemmelsen tager sigte på hvidvask af penge, både når det direkte udbytte af førforbrydelsen er penge, og når et udbytte i andet end penge er blevet omsat til penge, som derefter hvidvaskes.

Hvidvask

Hvidvaskbestemmelsen omfatter håndtering af udbytte i penge, som enten konverteres eller overføres til et andet land eller til en anden person. Bestemmelsen gælder også, når et udbytte i andet end penge er blevet omsat i penge og dernæst konverteres eller overføres som nævnt.

Bestemmelsen omfatter eksempelvis veksling af udbyttet til en anden valuta og overførsel af udbyttet til en anden person, når det sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse. Den blotte indsættelse af udbyttet på en bankkonto eller overførsel mellem to almindelige konti, eksempelvis lønkonto, budgetkonto eller opsparingskonto, som tilhører samme person, er ikke omfattet af bestemmelsen. En overførsel til en konto, som tilhører en anden person, eller til en konto i et andet land vil imidlertid være omfattet, når det sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse. Investering af pengene, være sig i værdipapirer, fast ejendom eller andet, vil også være en konvertering, der er omfattet af bestemmelsen, når det sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse, jf. nærmere herom i de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, i lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018.

Bestemmelsen omfatter derimod ikke den første konvertering af et udbytte i andet end penge til penge. Bestemmelsen omfatter heller ikke den blotte modtagelse, anvendelse, opbevaring eller transport af penge, medmindre pengene også enten konverteres eller overføres til et andet land eller en anden person. Handlinger af denne karakter vil fortsat være omfattet af den gældende hæleribestemmelse i straffelovens § 290.

Selvhvidvask

I modsætning til hæleribestemmelsen i straffelovens § 290 omfatter hvidvaskbestemmelsen også handlinger, som gerningsmanden til førforbrydelsen selv foretager. I forhold til gerningsmanden til førforbrydelsen er bestemmelsen således udtryk for en vis nykriminalisering.

Gerningsmanden til førforbrydelsen straffes ikke for hvidvask, så længe den pågældende alene opbevarer penge, transporterer penge inden for samme land, indsætter penge på sin egen bankkonto i samme land eller anvender penge på forbrug. Dette gælder, hvad enten pengene er det oprindelige udbytte, eller det oprindelige udbytte er blevet omsat i penge, da sådanne handlinger ikke er omfattet af § 290 a.

I praksis vil gerningsmanden til førforbrydelsen navnlig kunne straffes efter hvidvaskbestemmelsen i § 290 a, hvis de hvidvaskhandling, den pågældende har foretaget, går væsentligt ud over sædvanlig håndtering af udbyttet af en lovovertrædelse.

Gerningsmanden til førforbrydelsen vil således være omfattet af bestemmelsen, hvis den pågældende eksempelvis veksler penge enten til en anden valuta eller til pengesedler i samme valuta, som er vanskeligere at spore end det oprindelige udbytte. Det er efter forarbejderne en forudsætning, at konverteringen sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse. Der kan være tilfælde, hvor en veksling ikke sker helt eller delvis med dette formål, men eksempelvis alene med henblik på almindeligt forbrug under en ferie i et andet land.

Gerningsmanden til førforbrydelsen vil ligeledes være omfattet af § 290 a, hvis den pågældende eksempelvis investerer penge i værdipapirer, fast ejendom eller andet. Der kan være grænsetilfælde mellem investering og forbrug, men hvis den købte genstand har en betydelig gensalgsværdi både absolut og relativt i forhold til anskaffelsesprisen, må anskaffelsen anses som en investering, selv om genstanden også har brugsværdi. Afhængig af de nærmere omstændigheder kan det eksempelvis gælde biler, både, kostbare ure eller smykker, dyrt pelsværk og kunstgenstande, jf. nærmere herom i de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, i lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018.

Gerningsmanden til førforbrydelsen vil også overtræde § 290 a, hvis den pågældende deltager i mere avancerede hvidvaskhandling, hvori indgår eksempelvis selskabskonstruktioner, proformatransaktioner, stråmænd, spejlhandler eller andre konverteringer eller overførsler gennem flere led og/eller flere lande.

Straf i sammenstød

I forhold til selvhvidvask omfatter kriminaliseringen i den selvstændige hvidvaskbestemmelse kun konvertering eller overførsel af penge. Gerningsmanden til førforbrydelsen vil derfor som nævnt ikke begå en ny forbrydelse ved at opbevare eller forbruge udbyttet eller ved at afhænde eksempelvis stjålne

koster. Gerningsmandens efterfølgende konvertering eller overførsel af eksempelvis penge indvundet ved salg af stjålne koster vil imidlertid være omfattet af den selvstændige hvidvaskbestemmelse.

Almindelige strafferetlige principper om straf i sammenstød finder anvendelse. Det betyder, at straffen for førforbrydelsen i nogle tilfælde vil absorbere straffen for selvhvidvask, sådan at gerningsmanden til førforbrydelsen straffes for denne, men ikke tillige for hvidvask, jf. nærmere herom i de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, i lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018.

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Strafdømming efter straffelovens § 285 - § 287

5.1.1. Normalstraffen (§ 285)

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 276-§ 283 fastsættes normalt efter straffelovens § 285, medmindre forholdet er af særlig grov beskaffenhed, jf. pkt. 5.1.2., eller forholdet er mindre strafværdigt, jf. pkt. 5.1.3.

Ved simple tyverier fastsættes straffen som udgangspunkt efter § 285, hvis det stjålne værdi overstiger 8.000 kr.

5.1.2. Forhold af særlig grov beskaffenhed (§ 286)

Straffen for tyveri (§ 276), indbrudstyveri (§ 276 a), afpresning (§ 281) og åger (§ 282) af særlig grov beskaffenhed fastsættes efter straffelovens § 286, stk. 1. Strafferammen i straffelovens § 286, stk. 1, er fængsel indtil 6 år.

De nævnte forbrydelser vil navnlig være af særlig grov beskaffenhed på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjålne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, eller fordi der er tale om tyveri begået som led i organiseret indbrudskriminalitet, eller fordi der er tale om systematisk eller organiseret afpresning, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., kan anvendes, således at strafmaksimum kan forhøjes til 9 år f.eks. i tilfælde, hvor der foreligger et ekstraordinært stort antal tyverier, som hver især er af mindre grov beskaffenhed. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 218 af 31. marts 2004 (L 99 af 26. november 2003).

Tyveri begået som led i organiseret indbrudskriminalitet blev ved lov nr. 760 af 29. juni 2011 (L 209 af 25. maj 2011) omfattet af strafskærpelsen i straffelovens § 286, stk. 1. Strafskærpelsen vedrører bl.a. tyvebander, som målrettet og systematisk stjæler betydelige værdier ved indbrud, eller som på professioniseret vis f.eks. stjæler designermøbler fra private hjem eller gennemfører rambuktyverier. Det er forudsat i forarbejderne, at straffen for indbrudstyveri, der henføres under straffelovens § 286, stk. 1, forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene. Fastsættelsen af straffen i det enkelte tilfælde beror fortsat på domstolenes konkrete vurdering af samtlige omstændigheder i sagen.

Der er ikke ved lov nr. 1680 af 26. december 2017, som indfører en selvstændig bestemmelse i straffelovens § 276 a, jf. ovenfor under pkt. 4.1. og nedenfor under pkt. 5.3., tilsigtet en skærpelse af strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri, der henføres under straffelovens § 286.

Ved lov nr. 672 af 8. juni 2017 (L 190 af 26. april 2017) er systematisk og organiseret afpresning indføjet i straffelovens § 286, stk. 1, således at det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at straffen for afpresning kan stige til fængsel i indtil 6 år, når der er tale om systematisk eller organiseret afpresning. Det er ved lovændringen forudsat, at der som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf for systematisk eller organiseret afpresning, der hidtil har været fastsat af domstolene, jf. de almindelige bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2.4.

Strafskærpelsen udspringer af den politiske aftale om Bandepakke III og vil bl.a. kunne finde anvendelse ved grove tilfælde af afpresning, hvor bander systematisk eller organiseret opkræver beskyttelsespenge af forretningsdrivende for at lade dem være i fred.

Ved vurderingen af, om der skal udmåles en skærpet straf, vil der navnlig skulle lægges vægt på, om der er tale om gentagne tilfælde af afpresning over for f.eks. en bestemt erhvervsdrivende eller erhvervsdrivende i samme kvarter eller branche. Der er ikke krav om, at alle tilfælde af afpresning udføres af den samme gerningsperson, hvis afpresningen udøves af de pågældende efter aftale, eller hvis gerningspersonen f.eks. har viden om, at det afpresningsforhold, som den pågældende begår, indgår i en systematisk eller organiseret afpresning af en eller flere forurettede udført af f.eks. andre medlemmer af samme gruppering.

Der er ikke i øvrigt med lovændringen tilsigtet en skærpelse af straffen for afpresning.

Der henvises til forarbejderne til lov nr. 672 af 8. juni 2017 (L 190 af 26. april 2017).

Straffen for underslæb (§ 278), bedrageri (§ 279), databedrageri (§ 279 a), mandatsvig (§ 280) og skyldnersvig (§ 283) af særlig grov beskaffenhed fastsættes efter straffelovens § 286, stk. 2. Strafferammen i straffelovens § 286, stk. 2, er fængsel indtil 8 år.

Disse forbrydelser vil navnlig være af særlig grov beskaffenhed på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

5.1.3. Mindre strafværdige forhold (§ 287)

Værdigrænse

Tyveri kan i reglen ikke afgøres efter straffelovens § 287, hvis gerningen har rettet sig mod værdier (udsalgsprisen), der overstiger 8.000 kr., eventuelt lidt højere, når erstatning er betalt. Grænsen for underslæb og bedrageri er ligeledes 8.000 kr., eventuelt lidt højere, når erstatning er betalt.

Det bemærkes, at straffelovens § 287 som udgangspunkt ikke anvendes ved indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a, der blev indsat i straffeloven ved lov nr. 1680 af 26. december 2017. Det følger af forarbejderne til loven (L 34 af 4. oktober 2017, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.), at dette er

i overensstemmelse med tidligere praksis, hvorefter straffelovens § 287 som udgangspunkt anvendes på simpelt tyveri.

Bødepåstande

For butikstyverier gælder de nedenstående retningslinjer for bødepåstanden, der også kan anvendes for andre tyverier, der anses for omfattet af § 287.

Værdi (udsalgspris)	Bøde
- 1.000 kr.	Bøde svarende til det dobbelte af det stjålne værdi, dog mindst 500 kr. Beløbet oprundes til det nærmeste beløb deleligt med 100 kr.
1.000 kr. – 1.499 kr.	2.000 kr.
1.500 kr. – 2.999 kr.	2.500 kr.
3.000 kr. – 3.999 kr.	3.000 kr.
4.000 kr. – 4.999 kr.	3.500 kr.
5.000 kr. – 5.999 kr.	4.000 kr.
6.000 kr. – 6.999 kr.	4.500 kr.
7.000 kr. – 7.999 kr.	5.000 kr.

Det er en forudsætning for anvendelsen af de angivne bødepåstande, at det stjålne er tilbageleveret, eller at der er/bliver betalt erstatning.

Forurettedes rimelige erstatningskrav udelukker afgørelse med bødeforelæg.

Hvis forurettede frafalder erstatningskrav, og tilbagelevering af det stjålne ikke er sket, skal der nedlægges påstand om en forhøjet bøde, der kan fastsættes til værdien af det stjålne med et tillæg med udgangspunkt i de ovennævnte takster, således at gerningsmanden ikke stilles bedre i disse tilfælde, end hvor der er sket tilbagelevering eller betalt erstatning.

Tiltalefrafald

Det bemærkes, at der gælder en generel adgang til at afgøre bagatelagtige forseelser med tiltalefrafald (advarsel) efter retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 1, hvorefter tiltale i en sag helt eller delvis kan frafaldes i tilfælde ”hvor den påsigtede lovovertrædelse efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde, og forholdet er af ringe strafværdighed”.

Det er en forudsætning for at kunne afgøre sagen med et tiltalefrafald, at sigtedes skyld er utvivlsom, eller at alle faktiske omstændigheder i forbrydelsens gerningsindhold er erkendt. Det forudsættes endvidere, at der foreligger særlige omstændigheder ved gerningsmandens personlige forhold eller formildende omstændigheder ved tyveriet, herunder f.eks. at der er tale om tyveri af en genstand med meget ringe økonomisk værdi.

5.2. Særligt om tyveri af kobberkabler (køreledninger)

I sager om tyveri af køreledninger (kobberkabler) vil der som udgangspunkt være tale om overtrædelse af straffelovens § 276. Afhængig af tyveriets grovhed og karakter kan der være grundlag for at henhøre forholdet under straffelovens § 286, stk. 1.

Anklageren skal være opmærksom på, om der tillige er grundlag for at rejse tiltale efter straffelovens § 193, som omhandler omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler.

Hvis der tillige er tale om overtrædelse af straffelovens § 193, skal anklageren i forbindelse med strafpåstanden – ud over straffen for tyveri – også lægge vægt på omfanget af samfærdselsforstyrrelsens omfang, typisk af togdriften.

Fra retspraksis om tyveri af kobberkabler kan blandt andet henvises til følgende domme:

- AM2014. 07.11B (Retten på Frederiksbergs dom af 11. juli 2014)
- AM2012. 12.17B (Retten på Frederiksbergs dom af 17. december 2012)
- AM2011. 06.30B3 (Retten i Hillerøds dom af 30. juni 2011).

5.3. Strafpåstande ved indbrudstyveri (§ 276 a)

Indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a straffes som udgangspunkt efter straffelovens § 285 eller i tilfælde af særlig grov beskaffenhed efter straffelovens § 286.

Ved lov nr. 1680 af 26. december 2017, der trådte i kraft 1. januar 2018, blev der indført en særskilt indbrudsbestemmelse i straffeloven § 276 a. I de tilfælde, hvor straffen for overtrædelse af § 276 a skal fastsættes efter § 285, er der ved lovændringen forudsat en gennemgående forhøjelse af strafudmålingsniveauet for indbrudstyveri begået i beboelse, hvis der under indbruddet har befundet sig personer i hjemmet. I sådanne tilfælde skal straffen forhøjes med en tredjedel i forhold til det resultat, domstolene efter hidtidig praksis ville være nået frem til.

Den forhøjede strafudmåling forudsætter ifølge forarbejderne (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2), at gerningsmanden havde forsæt med hensyn til, at der under indbrudstyveri begået i beboelse har befundet sig personer i hjemmet. Det er Rigsadvokatens opfattelse, at anklageren derfor som det klare udgangspunkt vil skulle nedlægge påstand i overensstemmelse med det forhøjede straffniveau, hvis der er tale om indbrudstyveri i form af trick-tyveri – dvs. hvor gerningsmanden under falske foregiver over for beboeren eller andre, der befinder sig i beboelsen, skaffer sig adgang til beboelsen. I øvrige tilfælde vil det ved vurderingen af, om gerningsmanden havde forsæt til, at der befandt sig personer i beboelsen under indbruddet, kunne indgå, om der var synlige tegn på, at der var nogen i hjemmet, da indbrudstyveriet blev begået, og om beboelsen sædvanligvis er beboet mv., jf. herved Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 1 vedrørende lovforslag nr. L 34.

Efter Rigsadvokatens opfattelse vil strafskærpelsen finde anvendelse, uanset om personer, der befinder sig i beboelsen under indbruddet, rent faktisk har bemærket en gerningsperson under indbruddet.

Strafforhøjelsen finder anvendelse på forhold, der er begået efter lovens ikrafttræden den 1. januar 2018, jf. straffelovens § 3, stk. 1.

Der henvises til forarbejderne til lov nr. 1680 af 26. december 2017 (L 34 af 4. oktober 2017).

5.4. Strafpåstande ved hjemmerøveri (§ 288)

Røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, straffes med indtil 6 års fængsel. Røveri af særlig grov beskaffenhed straffes efter straffelovens § 288, stk. 2, med indtil 10 års fængsel.

Straffen for egentlige hjemmerøverier blev skærpet ved lov nr. 760 af 29. juni 2011 om ændring af straffeloven (Skærpede straffe for hjemmerøveri og organiseret indbrudskriminalitet), der trådte i kraft 1. juli 2011. Egentlige hjemmerøverier anses herefter som udgangspunkt for at være røveri af en sådan grov beskaffenhed, at forholdet henføres til strafskærpselsreglen i § 288, stk. 2. Se mere om definitionen på et egentligt hjemmerøveri ovenfor i pkt. 4.2.

Udgangspunktet for straffen i sager om egentlige hjemmerøverier er 5 års fængsel, jf. forarbejderne til lov nr. 760 af 29. juni 2011 (L 209 af 25. maj 2011, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2, og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2). Strafniveauet vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Højesteret har i U. 2014.948H fastsat straffen for et egentligt hjemmerøveri til fængsel i 5 år og udtalte vedrørende straffastsættelsen:

»Forarbejderne må efter Højesterets opfattelse forstås således, at udgangspunktet er, at straffen for et egentligt hjemmerøveri, der er omfattet af straffelovens § 288, stk. 2, skal fastsættes til fængsel i 5 år. Udmålingen af straffen i det enkelte tilfælde må dog bero på en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen.«

5.5. Strafpåstande ved hæleri (§ 290)

Hæleri straffes efter straffelovens § 290, stk. 1, med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Ved hæleri efter § 290, stk. 1, med hensyn til værdier, der ikke overstiger 8.000 kr., kan de bødepåstande, der er angivet under § 287, anvendes tilsvarende, jf. pkt. 5.1.3.

Overstiger værdien 8.000 kr., skal anklagerens påstand som udgangspunkt være, at der fastsættes en fængselsstraf.

Er hæleriet af særlig grov beskaffenhed, kan straffen stige indtil 6 år. Det vil navnlig være tilfældet på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Om brug af samfundstjeneste henvises i øvrigt til Rigsadvokatmeddelelsen - afsnittet om samfundstjeneste.

5.6. Strafpåstande for hvidvask og hvidvask af grov beskaffenhed (§ 290 a)

Strafferammen for den selvstændige hvidvaskbestemmelse i § 290 a er den samme som den almindelige strafferamme for berigelsesforbrydelser, herunder hæleri, dvs. bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Med bestemmelsen er dog tillige indført en strafferamme for hvidvask af særlig grov beskaffenhed på 8 år for at sikre, at domstolene har råderum til at udmåle den nødvendigt hårde straf også i de allergroveste tilfælde af hvidvask.

Juridiske personer kan straffes for hvidvask, jf. straffelovens § 306 og kapitel 5. I givet fald kan både den juridiske person og de fysiske personer, der inden for dens virksomhed har begået hvidvasken, straffes, jf. nærmere herom i rigsadvokatmeddelelsens afsnit om strafansvar for juridiske personer.

5.7. Strafpåstande ved hærværk (§ 291)

Værdigrænse

Hærværk kan i reglen ikke straffes med bøde, hvis skadens størrelse overstiger 15.000 kr.

Ved skadestørrelser på mere end 15.000 kr. skal forholdet henføres under straffelovens § 291, stk. 2, og der skal som udgangspunkt nedlægges påstand om fængselsstraf, afhængig af eventuelle skærpende eller formildende omstændigheder, herunder arten og antallet af hærværksforhold. Ved vurderingen af, om der skal nedlægges påstand om frihedsstraf, må der også tages hensyn til gerningsmandens mulighed for at indse, at hærværket ville medføre skade i denne størrelsesorden.

Bødepåstande

Udgangspunktet er, at anklagemyndigheden skal nedlægge påstand om en bøde på 800 kr. ved skade-størrelser indtil 1.600 kr.

Ved skadestørrelser på 1.600 kr. og derover er udgangspunktet en bøde svarende til halvdelen af skadens størrelse, idet beløbet dog oprundes til det nærmeste beløb deleligt med 100 kr.

Bøden halveres i begge ovennævnte tilfælde, hvis erstatning er betalt, dog ikke til beløb under 500 kr.

Hvis påstand om bøde undtagelsesvis kommer på tale ved skadestørrelser over 15.000 kr., kan der ved bødepåstanden tages udgangspunkt i de angivne påstande ved skadestørrelser på 1.600 kr. og derover.

Forurettedes rimelige erstatningskrav af ikke helt bagatelagtig størrelse udelukker afgørelse med bødeforelæg.

Ved fastsættelse af straffen efter § 291, stk. 1 og 2, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. § 291, stk. 4. Denne bestemmelse blev indsat lov nr. 1107 af 1. december 2009. Ved lovændringen blev der indsat en lignende bestemmelse i straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt. Anvendelsesområdet for § 291, stk. 4, herunder spørgsmålet om hvornår der er tale om forhold begået mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, er nærmere beskrevet under afsnittet om straffelovens § 119.

Ved fastsættelse af straffen efter § 291, stk. 1 og 2, skal det desuden indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet, jf. § 291, stk.

4. Denne del af bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 141 af 28. februar 2018 (L 91 af 15. november 2017), og finder anvendelse på forhold begået efter lovens ikrafttrædelse den 2. marts 2018.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at strafskærpelsen omfatter hærværk mod eksempelvis overvågningskameraer, alarmer, udstyr til automatisk hastighedskontrol (ATK) (herunder et køretøj, hvori mobilt ATK-udstyr er placeret), udstyr til automatisk nummerpladegenkendelse (ANPG) (herunder kameraer og øvrige tekniske installationer mv.) og mobile nærpolitistationer (herunder bl.a. køretøjer og pavilloner). Strafskærpelsen omfatter også hærværk mod eksempelvis vejtekniske foranstaltninger i form af bomme og skiltning opsat for at hindre utryghedsskabende knallertkørsel eller bilræs. Strafskærpelsen omfatter hærværk mod overvågningskameraer, alarmer osv., uanset om kameraet, alarmen osv. er opsat af eksempelvis politiet, forsvaret, Vejdirektoratet eller en anden statslig myndighed, en region eller kommune, et trafikselskab, et boligselskab, en erhvervsvirksomhed eller en privatperson. Strafskærpelsen omfatter hærværk både mod ting, der er placeret på offentligt tilgængelige steder, og på ikke-offentligt tilgængelige steder.

Hvorvidt strafskærpelsen omfatter hærværk mod gadebelysning, vil bero på en konkret vurdering af, om belysningen på det pågældende sted alene tjener færdselssikkerhedsmæssige hensyn i snæver forstand, eller om den helt eller delvis også tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet. Se nærmere i Justitsministeriets kommenterede høringsoversigt vedrørende lovforslaget

For så vidt angår straffastsættelsen for overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 4, jf. stk. 1 og 2, er det i forarbejderne forudsat, at der som udgangspunkt sker en forhøjelse af straffen med halvdelen i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat efter de hidtidige regler.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget (L 91 af 15. november 2017), at der i de tilfælde, hvor der er begået hærværk mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet, og denne hærværk er begået i tilknytning til en grov forstyrrelse af ro og orden i området, ikke skal ske en ”dobbeltskærpelse” efter § 291, stk. 4.

I de tilfælde, hvor der i de omhandlede sager undtagelsesvis fastsættes en bødestraf (f.eks. fordi der er tale om en ustraffet gerningsmand, der begår hærværk for et mindre beløb), er det på tilsvarende vis forudsat i forarbejderne til lov nr. 1107 af 1. december 2009, at der som udgangspunkt sker en forhøjelse af bøden med det halve i forhold til det sædvanlige niveau. Bøden til en gerningsmand, der f.eks. begår hærværk for 10.000 kr., skal således som udgangspunkt forhøjes fra 5.000 til 7.500 kr. Rigsadvokaten forudsætter, at dette tillige vil gælde i sager om hærværk mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet.

Om brug af samfundstjeneste henvises i øvrigt til Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om samfundstjeneste.

Det bemærkes, at behandlingen af sager om hærværk mod redningsposter, herunder hjertestartere, redningskranse mv., skal tage udgangspunkt i de almindelige retningslinjer, som er anført ovenfor. Det er Rigsadvokatens opfattelse, at det i lyset af de potentielle konsekvenser må anses for en skærpende omstændighed, når hærværk begås mod redningsposter, hjertestartere mv. Det indebærer, at der efter Rigsadvokatens opfattelse som udgangspunkt skal nedlægges påstand om en strengere straf i sådanne sager.

Der skal således som udgangspunkt fastsættes en fængselsstraf, jf. straffelovens § 291, stk. 2, hvis skadens størrelse overstiger 15.000 kr., eller der i øvrigt er tale om hærværk af betydeligt omfang. Det samme gælder, hvis gerningsmanden tidligere er straffet for hærværk mv., eller hvis der er tale om mere systematisk præget hærværk mod redningsposter.

Der henvises til Justitsministeriets besvarelse af 9. august 2010 af spørgsmål nr. 1348 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg og Justitsministeriets besvarelse af 26. februar 2016 af spørgsmål nr. 234 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

5.8. Strafpåstande for brugstyveri (§ 293)

Udgangspunktet for anklagerens strafpåstand er:

	1. gang	2. gang
Cykler	1.400 kr.	2.000 kr.
Knallerter	2.000 kr.	3.300 kr.

Bøderne nedsættes for unge under 18 år og for personer med særlig lav indtægt i overensstemmelse med ordningen på færdselslovens område. Det er alderen og indtægtsforholdene på gerningstidspunktet, der er afgørende for spørgsmålet om bødenedsættelse.

Nærmere retningslinjer, herunder indtægtsgrænser for bødenedsættelse, kan findes i Rigsadvokatmeddelelsen - afsnittet om strafudmåling (§ 80).

Om brug af samfundstjeneste henvises i øvrigt til Rigsadvokatmeddelelsen - afsnittet om samfundstjeneste.

5.9. Strafpåstande ved brugstyveri af motorkøretøjer (§ 293 a)

Om brug af samfundstjeneste i sager om brugstyveri af motorkøretøj henvises til Rigsadvokatmeddelelsen - afsnittet om samfundstjeneste.

Sager, der omfatter både brugstyveri og andre overtrædelser

Med hensyn til spirituskørsel i brugsstjålet køretøj skal der udmåles en fællesstraf med hensyn til den samtidige overtrædelse af færdselsloven. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 380 af 6. juni 2002 (L 118 af 26. februar 2002, de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.).

Endvidere henvises til Rigsadvokatmeddelelsen - afsnittet om spirituskørsel, hvorefter betinget dom for spirituskørsel som udgangspunkt ikke kan anvendes, hvis kørslen er foregået i et brugsstjålet køretøj, samt til bemærkningerne om spirituskørsel i brugsstjålet køretøj.

Er der i forbindelse med kørslen i et brugsstjålet køretøj, der medfører frihedsstraf, i øvrigt sket overtrædelser af færdselsloven, henvises til bestemmelserne i færdselslovens § 118 a, stk. 2-3, der er nærmere omtalt i Rigsadvokatmeddelelsen - afsnittet om generelle retningslinjer for sanktionspåstande i færdsels-sager.

Endvidere henvises til Rigsadvokatmeddelelsen - afsnittet om hensynsløs kørsel, hvorefter der som udgangspunkt ikke bør anvendes samfundstjeneste ved kørsel i frakendelsestiden efter færdselslovens § 117 a og ved særlig hensynsløs kørsel efter færdselslovens § 118, stk. 6, når kørslen er sket i et brugsstjålet køretøj.

6. Efter dom

6.1. Domme til Vidensbasen

Det skal overvejes, om dommen er egnet til at indgå i anklagemyndighedens Vidensbase.

En dom kan være egnet til Vidensbasen, hvis den belyser straffniveauet eller praksis for rettighedsfrakendelse m.v. inden for et sagsområde, eller hvis dommen belyser problemstillinger af generel/principiel betydning for retstilstanden. Samtidig kan en dom være egnet, hvis den vedrører et område, som ikke allerede er dækket på Vidensbasen.

Kun endelige domme må indsendes til Vidensbasen.

Skemaer til indsendelse af domme til Vidensbasen findes under Viden på AnklagerNet.

6.2. Indberetning af "ferietyve" til Kriminalforsorgen

Efter udgangsbekendtgørelsens (bekendtgørelse nr. 182 af 26. februar 2019) § 16, stk. 2, har politidirektøren mulighed for at udtale sig imod, at der gives tilladelse til udgang i særlige tidsrum, fordi der på grund af dom for indbrudstyveri er risiko for ny indbrudskriminalitet i det pågældende tidsrum. Udtalelse om denne risiko for misbrug skal ske i forbindelse med underretningen af kriminalforsorgen om, at personen skal udstå fængselsstraf mv.

I praksis vil den mødende anklager således skulle anføre på domssedlen, om sagen vedrører indbrud, og om der er risiko for recidiv i en ferieperiode. Denne vurdering vil herefter skulle anføres på anmeldelsesblanketten til kriminalforsorgen.

De særlige tidsrum, hvor der på grund af dom for indbrudstyveri kan være risiko for ny indbrudskriminalitet, kan for eksempel være juleperioden, vinter-, påske- og efterårsferien og dele af sommerperioden, jf. udgangsbekendtgørelsens § 16, stk. 2.

Hvis ikke andet fremgår af politikredsens udtalelse, omfatter juleperioden tidsrummet fra den 23. december til og med den 3. januar, og påskeferien tidsrummet fra lørdag før palmesøndag til og med 2. påskedag. Vinter- og efterårsferien omfatter henholdsvis ugerne 7-8 og 42, og dele af sommerferien omfatter juli måned, jf. udgangsbekendtgørelsens § 16, stk. 3.

Det er mødende anklager, der ud fra en samlet afvejning af omstændighederne i sagen skal foretage en konkret vurdering af risikoen for, at den dømte vil begå ny indbrudskriminalitet i det pågældende tidsrum. I forbindelse med denne vurdering vil der f.eks. kunne lægges vægt på

- Den pågældendes forstraffe, herunder særligt tidligere domme for indbrud i ferieperioder.

- At den pågældende i forbindelse med den pådømte sag har begået (flere) indbrud, herunder i ferieperioder eller på tidspunkter, hvor beboerne har været på ferie.
- Personlige forhold, der kan tale for risiko for recidiv, herunder det forhold, at pågældende er stofmisbruger og tidligere har finansieret sit misbrug ved indbrudskriminalitet.
- Andre forhold, der er kommet frem under retssagen, herunder udtalelser eller dokumentation vedrørende den pågældendes økonomi, jobforhold, omgangskreds mv.

I forbindelse med en eventuel meddelelse til kriminalforsorgen om en ”ferietyv” bør den administrative afdeling, som står for fuldbyrdelsen, drøfte spørgsmålet med politikredsens analyseenhed således, at analyseenhedens aktualitetslister over kendte indbrudstyre eller lignende også indgår i vurderingen.

Det bemærkes, at det ved fastsættelsen af datoen for, hvornår en dømt skal modtages i afsoningsinstitutionen, tillige kan tillægges betydning, om den dømte er straffet for indbrudstyveri, jf. iværksættelsesbekendtgørelsens (bekendtgørelse nr. 1792 af 30. august 2021) § 26, stk. 2, nr. 3. Det betyder, at kriminalforsorgen har mulighed for forlods – f.eks. op til en ferieperiode - at indkalde personer til afsoning, der er dømt for indbrudstyveri.

7. Love og forarbejder

Straffeloven:

- Lovbekendtgørelse nr. 977 af 9. august 2017

Lovændringer og forarbejder:

- Lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel m.v.) (L 118 af 26. februar 2002)
- Lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelser mv.) (L 99 af 26. november 2003)
- Lov nr. 366 af 24. maj 2005 om ændring af straffeloven og visse andre love (Berigelseskriminalitet rettet mod offentlige midler, kriminalitet i juridiske personer, klagebegrænsning og hvidvaskning i spillekasinoer m.v.) (L 11 af 23. februar 2005)
- Lov nr. 1017 af 1. december 2009 om ændring af straffeloven og lov om politiets virksomhed (styrket indsats mod omfattende forstyrrelse af den offentlige orden mv.) (L 49 af 29. oktober 2009)
- Lov nr. 760 af 29. juni 2011 om ændring af straffeloven (Skærpede straffe for hjemmerøveri og organiseret indbrudskriminalitet) (L 209 af 25. maj 2011)
- Lov nr. 431 af 16. maj 2012 om midlertidig nedsættelse af straffen for overtrædelse af skatte- og afgiftslovgivningen vedrørende midler på udenlandske konti m.v. (L 109 af 14. marts 2012)
- Lov nr. 672 af 8. juni 2017 (Styrket indsats mod rocker- og bandekriminalitet m.v.) (L 190 af 26. april 2017)
- Lov nr. 1680 af 26. december 2017 (Selvstændig bestemmelse om indbrudstyveri) (L 34 af 4. oktober 2017)

Rigsadvokaturen, den 8. december 2021

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten